

केंद्र शासनाच्या नैसर्गिक आपत्ती (SDRF/NDRF)
निकषाच्या धर्तीवर नैसर्गिक आपत्तींमुळे बाधित
होणा-या आपद्ग्रस्त व्यक्तींना द्यावयाच्या
मदतीच्या दरात व निकषामध्ये सुधारणा करणे

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०१२/प्र.क्र.१५७/म-३,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

तारीख: ३० जानेवारी, २०१४

वाचा —

- १) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-५९८३/२४८३६१/ प्र.क्र.८२०/म-३,
दि. ३१.०१.१९८३
- २) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-०६-०४/प्र.क्र.१६८/म-३,
दि. १९.०८.२००४
- ३) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१०/प्र.क्र.७१/म-३, दि. २६.०३.२०१०
- ४) केंद्र शासनाच्या गृहमंत्रालयाचे पत्र क्र.२-३/२०१०- एनडीएम-१, दि. २८.०९.२०१०
- ५) केंद्रशासनाच्या गृह मंत्रालयाचे पत्र क्र. ३२-७/ २०११-एनडीएम-१, दि. १६.०१.२०१२
- ६) महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक क्र.एससीवाय-०४/२०१२/ प्र.क्र.५८/म-११,
दि. ९.५.२०१२
- ७) केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाचे पत्र, क्र. ३२-३/ २०१०-एनडीएम-१, दि.१३.०८.२०१२
- ८) केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाचे पत्र, क्र. ३२-३/ २०१२-एनडीएम-१, दि.२८.०९.२०१२
- ९) केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाचे पत्र क्र. ३२-३/ २०१३-एनडीएम-१, दि.२१.०६.२०१३

प्रस्तावना —

राज्यामध्ये नैसर्गिक आपत्तीच्या घटनांमध्ये बाधित होणा-या व्यक्तींना मदत देण्याकरिता केंद्र शासन / राज्य शासन संयुक्तपणे राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीची(State Disaster Response Fund : SDRF) स्थापना केली आहे. सदर निधीमध्ये केंद्र शासनाचा ७५% व राज्य शासनाचा २५% सहभाग असून, केंद्र शासनाने सदर निधीतून मदत देण्याबाबत विविध निकष वेळोवेळी विहित केले आहेत. त्याचप्रमाणे सन २०१० ते २०१५ या कालावधीकरिता वर्षनिहाय निधी निश्चित केलेला आहे. या कालावधीकरिता केंद्र शासनाने वेळोवेळी आपद्ग्रस्तांना द्यावयाच्या मदतीमध्ये वाढ केली आहे. तसेच मदतीच्या अनुज्ञेयतेसाठी नैसर्गिक आपत्तींच्या प्रकारामध्ये वेळोवेळी अन्य नैसर्गिक आपत्तींचा अंतर्भाव केलेला आहे. नैसर्गिक आपत्ती अंतर्गत आपद्ग्रस्तांना तातडीने मदत मिळण्याच्या दृष्टीने, केंद्र शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार तसेच राज्य शासनाने विहित केलेल्या नैसर्गिक आपत्तीच्या प्रकारानुसार राज्य आपत्ती प्रतिसाद

निधीच्या निकषानुसार मदत देण्याबाबतचा प्रस्ताव विचाराधीन होता. त्या अनुषंगाने सर्वसमावेशक असा पुढीलप्रमाणे स्थायी आदेश पारित करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

शासन निर्णय—

केंद्र शासनाने नैसर्गिक आपत्तीमध्ये होणा-या जीवित व वित्तहानीसाठी संदर्भाधीन दि.२१ जून, २०१३ च्या पत्रान्वये सन २०१० ते २०१५ या कालावधीकरिता वर्षनिहाय सुधारित मदतीचे दर निश्चित केलेले आहेत. या कालावधीकरिता केंद्र शासनाने वेळोवेळी आपद्ग्रस्तांना द्यावयाच्या मदतीच्या प्रमाणामध्ये वाढ केली आहे. तसेच मदतीच्या अनुज्ञेयतेसाठी नैसर्गिक आपत्तींच्या प्रकारामध्ये वेळोवेळी अन्य नैसर्गिक आपत्तींचा अंतर्भाव केलेला आहे. नैसर्गिक आपत्ती अंतर्गत आपद्ग्रस्तांना तातडीने मदत मिळण्याच्या दृष्टीने, केंद्र शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार तसेच राज्य शासनाने विहित केलेल्या नैसर्गिक आपत्तीच्या प्रकारानुसार राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषानुसार मदत देण्याबाबत शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर मदत ही, केंद्र शासनाने दि. २१ जून, २०१३ च्या पत्रान्वये विहित केलेल्या निकषानुसारच लागू होतील. तसेच यापुढे केंद्र शासनाने मदतीच्या निकषामध्ये अथवा प्रमाणामध्ये बदल केल्यास, सदर बदल आहे त्या सुधारित स्वरूपात राज्यामध्ये त्या त्या दिनांकापासून लागू राहतील.
३. केंद्र शासनाने नैसर्गिक आपत्तीमध्ये चक्रीवादळ, भूकंप, आग, पूर, त्सुनामी, गारपीट, दरड कोसळणे, बर्फखंड कोसळणे (हिमवर्षाव), टोळधाड, दुष्काळ, ढगफुटी व कडाक्याची थंडी या आपत्तींचा समावेश केला आहे. सदर आपत्तींकरिता राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत अनुज्ञेय आहे. सदर मदतीचे दर, राज्य शासनामार्फत घोषित केलेल्या अवेळी पाऊस, अतिवृष्टी (शेतीपिकांच्या नुकसानीसह सर्व नुकसान), आकस्मिक आग, समुद्राचे उधाण, वीज कोसळणे या आपत्तींकरिताही लागू करण्यात येत आहेत. त्याचप्रमाणे राज्य शासनाने केंद्र शासनाचे विहित निकष / मदतीच्या व्यतिरिक्त वेळोवेळी अतिरिक्त मदत जाहीर केल्यास, तीदेखिल राज्य शासनाच्या निधीतून अनुज्ञेय राहिल.
४. केंद्र शासनाच्या सुधारित निकषानुसार विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार यापुढे केवळ प्रचलित पद्धतीनुसार जिल्हास्तरावर विहित वेळेत आपद्ग्रस्तांना मदत मंजूर करण्यात यावी. याव्यतिरिक्त अन्य कोणतीही “विशेष मदत” देण्याबाबत अत्यंत निकडीच्या प्रकरणात आवश्यकता असल्यास संबंधित प्रशासकीय विभागाने योग्य त्या समर्थनासह मंत्रिमंडळासमोर प्रस्ताव सादर करावा.

५. नैसर्गिक आपत्तीअंतर्गत आपद्ग्रस्त बाधित व्यक्तींना मदत देण्यासाठी केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन क्र.१ ते ५ च्या सुधारित निकषानुसार द्यावयाच्या मदतीबाबतचे “परिशिष्ट” या शासन निर्णयासोबत जोडले आहे. सदर परिशिष्टातील तसेच या शासन निर्णयातील नियम व अटीच्या अधीन राहून, आपद्ग्रस्तांना मदत अनुज्ञेय राहिल व त्यानुसार आपद्ग्रस्त व्यक्तींना मदत देण्याबाबत संबंधित क्षेत्रीय यंत्रणांनी तातडीने कार्यवाही करावी. तसेच यापुढे केंद्र शासनाने मदतीच्या निकषामध्ये अथवा प्रमाणामध्ये बदल केल्यास, त्यानुसार कार्यवाही करणे आवश्यक ठरेल.
६. राज्य शासनाने वेळोवेळी नैसर्गिक आपत्तीमध्ये मदत देण्याबाबतची प्रक्रिया व जबाबदारी निश्चित केली असून, यामध्ये कोणताही बदल न करता केंद्र शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार केंद्र शासनाच्या मदतीच्या प्रमाणात आपद्ग्रस्तांना तात्काळ मदत देण्याचे आदेश संबंधित क्षेत्रीय यंत्रणा यांनी निर्गमित करावे.
७. केंद्र शासनाने राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) व्यतिरिक्त, आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ चे कलम ४८ नुसार मोठ्या प्रमाणावर राज्यामध्ये नैसर्गिक आपत्ती उद्भवल्यास राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी मधील निधी पुरेसा न ठरल्यास अधिकची मदत राज्य शासनास उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी (NDRF) ची स्थापना केली आहे. सदर निधीमधून उपलब्ध करून देण्यात येणारा निधी नुकसान भरपाईच्या संदर्भात नसून, मदत स्वरूपात आहे. या निधीचा वापर विहित निकषानुसार केवळ मदत वाटपासाठी करण्यात यावा. सदर निधीचा वापर नैसर्गिक आपत्तीची पूर्वतयारी (preparedness) अथवा नैसर्गिक आपत्तीच्या प्रतिबंधक उपाययोजनेसाठी (mitigation) या प्रयोजनासाठी करता येणार नाही. तसेच हा निधी पुनर्वसन विषयक (Resettlement) कामांसाठी वापरता येणार नाही.
८. केंद्र शासनाच्या विहित सूचनांनुसार आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ च्या कलम २१ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या राज्यस्तरीय समितीच्या (राज्य कार्यकारी समिती- State Executive Committee) च्या मान्यतेची आवश्यकता आहे. अशी प्रकरणे, मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्य कार्यकारी समितीसमोर सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागांची राहिल. याबाबतचे समन्वय वित्तीय सल्लागार, मदत व पुनर्वसन यांचेमार्फत करण्यात यावे.
९. केंद्र शासनाच्या विहित सूचनांनुसार केंद्रीय पथकाने पाहणी करण्याबाबतचा प्रस्ताव तसेच सर्वेक्षणांती मदतीबाबतचे योग्य ते प्रस्ताव संबंधित प्रशासकीय विभागाने महसूल व वन विभाग

(मदत व पुनर्वसन) यांचेमार्फत केंद्रीय पथक/राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी (NDRF) यांच्याकडे सादर करावेत.

१०. आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ चे कलम ३९ व ४० अनुसार नैसर्गिक अथवा सर्वसाधारण आपत्तीशी मुकाबला करण्याची जबाबदारी ही शासनाच्या सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांची आहे. नैसर्गिक आपत्तीसंदर्भात संबंधित प्रशासकीय विभागाने त्यांच्याशी संबंधित सार्वजनिक मालमत्तेच्या नुकसानीच्या दुरुस्तीसंदर्भात त्यांच्या प्रचलित योजना / धोरणामध्ये अनुरूप बदल करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात. याकरिता आवश्यक असणा-या निधीसाठी अर्थसंकल्पात आवश्यक ती तरतूद शासनाच्या सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या प्रकल्प खर्चामध्येच करावे.
११. राज्य शासनाने वेळोवेळी नैसर्गिक आपत्तीमध्ये नुकसानीकरिता मदत देण्याबाबतची प्रक्रिया व जबाबदारी निश्चित केली असून, तसेच मदतीबाबत पंचनामे कशाप्रकारे करावेत याबाबत वेळोवेळी आदेश निर्गमित केले आहेत. यामध्ये कोणताही बदल न करता, केंद्र शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार केंद्र शासनाच्या मदतीच्या प्रमाणात आपद्ग्रस्तांना तात्काळ मदत देण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागाची असेल. त्यासाठी विहित निकषानुसार निधीचे वितरण राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत व पुनर्वसन विभागामार्फत केले जाईल. विविध मदतीपेक्षा अधिकची मदत देणे आवश्यक असल्याचे विभागाचे मत असल्यास, त्या संबंधित प्रशासकीय विभागाने योग्य त्या समर्थनासह त्याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करावा.
१२. राज्यातील प्रशासकीय विभागांनी नैसर्गिक आपत्ती निवारणासंदर्भात केलेल्या कार्यवाहीचा तपशील महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन) यांना तातडीने कळविण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागांची राहिल.
१३. वरीलप्रमाणे विहित नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानीसाठी “२२४५, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी सहाय्य” या मुख्य लेखाशीर्षाखालील तरतुदीमधून मदत अनुज्ञेय असेल. यासंदर्भात बाबनिहाय करावयाच्या खर्चाच्या उपलेखाशीर्षाबाबत सविस्तर तपशील महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक क्र.एससीवाय-०४/२०१२/ प्र.क्र.५८/म-११, दि. १.५.२०१२ मध्ये दर्शविण्यात आला आहे. त्यानुसार संबंधित उपलेखाशीर्षाखाली बाबनिहाय व आपत्तीनिहाय खर्च करण्यात यावा.
१४. सदर आदेशाचे सर्व क्षेत्रीय यंत्रणांनी तसेच संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी काटेकोरपणे पालन करावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०१३०१३०७१३७३१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रदीप इंदुलकर)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. सर्व अप्पर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालयीन विभाग,
२. सर्व विभागीय आयुक्त,
३. आयुक्त, कृषि, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
४. सर्व जिल्हाधिकारी,
५. सर्व आयुक्त, महानगरपालिका
६. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई ३०
७. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
९. महालेखापाल -१/२ (लेखाअनुज्ञेयता) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
१०. महालेखापाल -१/२ (लेखापरिक्षा) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
११. संचालक, लेखा व कोषागारे, संगणकशाखा, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई-३२
१२. संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१३. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१४. महसूल व वन विभागातील सर्व कार्यासने,
१५. वित्त विभाग (व्यय-९/व्यय-३/अर्थसंकल्प-६) मंत्रालय, मुंबई.
१६. कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग, ब-१/पीएसी/पीएपी-१, मंत्रालय, मुंबई.
१७. म-३ कार्यासन (निवडनस्ती).

प्रत माहितीसाठी अग्रेषित

१. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव
२. मा.मंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव
३. मा.राज्यमंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव
४. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक

महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१२/प्र.क्र.१५७/म-३, दिनांक-३० जानेवारी, २०१४
सोबतचे परिशिष्ट

REVISED LIST OF ITEMS AND NORMS OF ASSISTANCE FROM STATE DISASTER RESPONSE

FUND (SDRF) AND NATIONAL DISASTER RESPONSE FUND (NDRF)

राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) व राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी (NDRF) मधून सुधारित बाबी व
निकषानुसार देण्यात येणारे अर्थसहाय्य

No.	ITEM	NORMS OF ASSISTANCE
१	GRATUITOUS RELIEF	
	a) Ex-Gratia payment to families of deceased persons	<p>Rs.१.५० Lakh per deceased person including those involved in relief operation or associated in preparedness activities, subject to certification regarding cause of death from appropriate authority.</p> <ul style="list-style-type: none"> In the case of an Indian citizen who loses his life due to a notified natural calamity in a foreign country, his family would not be paid this relief. In the case of a Foreign citizen who loses his life due to a notified natural calamity within the territory of India, his family would also not be paid this relief.
	अ) आपद्ग्रस्त मृत व्यक्तीच्या कुटुंबियांना देय आर्थिक सहाय्य	<p>योग्य त्या प्राधिकाऱ्याने मृत्यूचे कारण प्रमाणित करण्याच्या अधीन राहून मृत व्यक्तीच्या वारसांना रु.१.५० लाख, यामध्ये आपत्तीमधील मदत कार्यात तसेच पूर्वतयारीमध्ये सहभागी व्यक्तीचादेखील यामध्ये समावेश राहील.</p> <ul style="list-style-type: none"> यामध्ये विहित नैसर्गिक आपत्तीमध्ये परदेशात भारतीय व्यक्तीचा मृत्यू झाल्यास सदर मदत अनुज्ञेय राहणार नाही. यामध्ये विहित नैसर्गिक आपत्तीमध्ये भारतामध्ये परदेशी व्यक्तीचा मृत्यू झाल्यास सदर मदत अनुज्ञेय राहणार नाही.
	b) Ex-Gratia payment for loss of a limb or eye (s).	<ul style="list-style-type: none"> Rs.४३,५००/- per person, when the disability is between ४०% and ८०% . Rs.६२,०००/- per person, when the disability is more than ८०%. <p>Subject to certification by a doctor from a hospital or dispensary of Government, regarding extent and cause of disability.</p>
	ब) अवयव अथवा डोळे निकामी झाल्यास देय आर्थिक सहाय्य	<ul style="list-style-type: none"> ४०% ते ८०% अपंगत्व आल्यास रु.४३,५००/- ८०% हून अधिक अपंगत्व आल्यास रु.६२,०००/- <p>१०) अपंगत्वाबाबत शासकीय दवाखान्यातील वैद्यकीय अधिकाऱ्याने अपंगत्वाचे प्रमाण व कारणाच्या अधीन राहून</p>

	c) Grievous injury requiring hospitalization	<ul style="list-style-type: none"> Rs. ९,३००/- per person requiring hospitalization for more than a week. Rs. ३,१००/- per person requiring hospitalization for less than a week.
	क) जखमी व्यक्ती इस्पितळात दाखल झाला असल्यास	<ul style="list-style-type: none"> एक आठवड्यापेक्षा अधिक कालावधीकरिता इस्पितळात दाखल झाल्यास रु.९,३००/- एक आठवड्यापेक्षा कमी कालावधीकरिता इस्पितळात दाखल झाला असल्यास रु. ३,१००/-
	d) Clothing and utensils /house hold goods for families whose houses have been washed away/ fully damaged/ severely inundated for more than a week due to a natural calamity.	<ul style="list-style-type: none"> Rs. १,३००/- per family, for loss of clothing. Rs. १,४००/- per family, for loss of utensils/ household goods.
	ड) नैसर्गिक आपत्तीमध्ये एक आठवड्यापेक्षा अधिक कालावधीकरिता क्षेत्र पाण्यात बुडाले असल्यास/ घरे पूर्णतः वाहून गेली असल्यास/ पूर्णतः क्षतीग्रस्त झाली असल्यास कपडे/भांडी/घरगुती वस्तुंकरिता अर्थसहाय्य	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिकुटुंब रु.१,३००/- कपड्याचे झालेल्या नुकसानीकरिता प्रतिकुटुंब रु.१,४००/-घरगुती भांडी/ वस्तु नुकसानीकरिता
	e) Gratuitous relief for families in dire need of immediate sustenance after a calamity. GR to be provided to those who have no food reserves or whose food reserves have been wiped out in a calamity, and who have no other immediate means of support.	<p>Rs.४०/- per adult and Rs. ३० per child, not housed in relief camps. State Govt. will certify that (i) these persons have no food reserve, or their food reserves have been wiped out in the calamity, and (ii) identified beneficiaries are not housed in relief camps. Further State Government will provide the basis and process for arriving at such beneficiaries district-wise.</p> <p>Period for providing gratuitous relief will be as per assessment of the State Executive Committee (SEC) and the Central Team (in case of NDRF). The default period of assistance will upto to ३० days, which may be extended upto ६० days in the first instance, if required, and subsequently upto ९० days in case of drought/ pest attack.</p>
	इ) नैसर्गिक आपत्तीनंतर कुटुंबियांना अत्यंत तातडीच्या निकडीकरिता उदरनिर्वाहासाठी सानुग्रह अनुदान (नैसर्गिक आपत्तीमुळे ज्यांच्याकडील अन्नधान्य साठा शिल्लक नाही अथवा अन्नधान्य साठा वाहून गेला आहे व अन्य कोणत्याही मार्गाने तातडीने मदत मिळणे शक्य नाही अशा व्यक्तींनाच सानुग्रह अनुदान अनुज्ञेय असेल.	<p>मदत छावणीमध्ये आश्रय न घेतलेल्या प्रति व्यक्तीस रु.४०/- व प्रति बालकास रु.३०/- . राज्य शासनानेप्राधिकृत केलेले अधिकारी याबाबत प्रमाणित करतील.</p> <p>(i) नैसर्गिक आपत्तीमध्ये आपद्ग्रस्तांचा अन्नधान्य साठा नष्ट झाला अथवा वाहून गेला आहे आणि</p> <p>(ii) सदर आपद्ग्रस्ताने मदत छावणीमध्ये आश्रय घेतलेला नाही. त्याचप्रमाणे जिल्हानिहाय आपद्ग्रस्तांना कोणत्या पद्धतीने व</p>

		<p>कशा प्रकारे मदत दिली, याचा तपशील उपलब्ध करून दिला जाईल.</p> <p>राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून (SDRF) मदत दिली असल्यास, राज्य कार्यकारी समितीने सानुग्रह मदत देण्याबाबतचा कालावधी निश्चित करावा. तसेच राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत दिली असल्यास केंद्रीय पथकाने सदर कालावधी निश्चित करावा. यामध्ये काहीही असले तरी प्रथम टप्प्यात सदर कालावधी ३० दिवसांचा असेल. तद्वंतर सदर कालावधी ६० दिवसांपर्यंत वाढविता येईल. दुष्काळ, पिकावरील रोगराई, टोळ धाड या कारणास्तव असल्यास आवश्यकतेनुसार ९० दिवसांपर्यंत सदर कालावधी वाढविता येईल.</p>
२	SEARCH & RESCUE OPERATIONS शोध व बचावमोहीम	
	(a) Cost of search and rescue measures/ evacuation of people affected/ likely to be affected.	<p>As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF).</p> <ul style="list-style-type: none"> By the time the Central Team visits the affected area, these activities are already over. Therefore, the State Level Committee and the Central Team can recommend actual/ near —actual costs.
	(अ) आपत्तीमध्ये आपद्ग्रस्तांना तसेच आपद्ग्रस्त होत असल्यास शोध व मदत कार्याकरिता येणारा खर्च	<p>राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून (SDRF) देय असल्यास मदत दिली असल्यास प्रत्यक्ष येणारा खर्च राज्य कार्यकारी समितीने निर्धारित करावा. तसेच राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून (NDRF) मदत दिली असल्यास केंद्रीय पथकाने निर्धारित करावा.</p> <ul style="list-style-type: none"> आपद्ग्रस्त क्षेत्रामध्ये अशा प्रकारचे काम केंद्रीय पथक येण्यापूर्वी पूर्ण झाले असेल तर, राज्य कार्यकारी समिती(SEC) आणि केंद्रीय पथकाने शिफारस करून प्रत्यक्ष खर्च अथवा जवळपास येणारा खर्च याबाबत शिफारस करता येईल.
	(b) Hiring of boats for carrying immediate relief and saving lives.	<p>As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF)</p> <p>The quantum of assistance will be limited to the actual expenditure incurred on hiring boats and essential equipment required for rescuing stranded people and thereby saving human lives during a notified natural calamity.</p>
	(ब) प्राण वाचविण्याकरिता तातडीचे मदत कार्य करण्याकरिता बोटी भाड्याने घेतल्या असल्यास	<p>राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून (SDRF) देय असल्यास मदत दिली असल्यास प्रत्यक्ष येणारा खर्च राज्य कार्यकारी समितीने निर्धारित करावा. तसेच राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून (NDRF) मदत दिली असल्यास केंद्रीय पथकाने निर्धारित करावा.</p> <p>विहित नैसर्गिक आपत्तीमध्ये प्राण वाचविण्याकरिता तसेच आपत्तीमध्ये अडकलेल्या व्यक्तींची सुटका करण्याकरिता बोटी</p>

		भाड्याने घेणे आणि आवश्यक साधनांचा वापर करण्याकरिता येणारा प्रत्यक्ष खर्च अनुज्ञेय असेल.
३	RELIEF MEASURES मदत कार्य	
	a) Provision for temporary accommodation, food, clothing, medical care etc. for people affected/ evacuated and sheltered in relief camps.	As per assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF), for a period up to ३० days. The SEC would need to specify the number of camps, their duration and the number of persons in camps. In case of continuation of a calamity like drought, or widespread devastation caused by earthquake or flood etc., this period may be extended to ६० days, and up to ९० days in cases of severe drought. Medical care may be provided from National Rural Health Mission (NRHM)
	अ) आपत्तीमध्ये मदत छावणीमध्ये आश्रय घेतलेल्या व्यक्तींकरिता तात्पुरती राहण्याची व्यवस्था, अन्नधान्य, कपडे, औषधोपचार इत्यादीकरिता	राज्य कार्यकारी समितीने गरजेनुसार निश्चित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाने शिफारस केल्यानुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत अनुज्ञेय असल्यास) ३० दिवसांच्या कालावधीकरिता. राज्य कार्यकारी समिती या मदत छावण्यांची संख्या, कालावधी तसेच छावण्यांतील बाधितांची संख्या, या माहितीच्या आधारे कालावधी व छावण्यांची संख्या निश्चित करतील. भूकंप, पूर, दुष्काळ इ. तीव्र स्वरूपाच्या नैसर्गिक आपत्तीमध्ये सदर कालावधी ६० दिवसांकरिता वाढविण्यात येईल व दुष्काळी परिस्थितीमध्ये ९० दिवसांकरिता वाढविता येईल. वैद्यकीय मदत राष्ट्रीय, ग्रामीण आरोग्य मिशन (NRHM) मधून देण्यात यावी.
	b) Air dropping of essential supplies	As per actual, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF). ▪ The quantum of assistance will be limited to actual amount raised in the bills by the Ministry of Defence for airdropping of essential supplies and rescue operations only.
	ब) हवाई मार्गे आवश्यक वस्तुंचा पुरवठा करणे	राज्य कार्यकारी समितीने प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे गरजेनुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीतून अनुज्ञेय असल्यास) केंद्रीय संरक्षण मंत्रालयामार्फत सादर केलेल्या प्रत्यक्ष खर्चाच्या देयकाच्या मर्यादित राहिल तसेच हवाई मार्गाने आवश्यक वस्तुंचा पुरवठा करणे व बचाव कार्य करणे या प्रयोजनाकरिताच अनुज्ञेय राहिल.
	c) Provision of emergency supply of drinking water in rural areas and urban areas.	As per actual cost, based on assessment of need by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF), up

		to ३० days and may be extended up to ९० days in case of drought.
	क) ग्रामीण व नागरी भागाकरिता पिण्याच्या पाण्याचा तातडीने पुरवठा.	राज्य कार्यकारी समितीने प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे गरजेनुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीतून अनुज्ञेय असल्यास) ३० दिवसांपर्यंत व दुष्काळजन्य परिस्थितीत सदर मुदत ९० दिवसांपर्यंत वाढविता येईल.
४.	CLEARANCE OF AFFECTED AREAS क्षतीग्रस्त बाधित क्षेत्र पूर्ववत करणे	
	a) Clearance of debris in public areas.	As per actual cost within ३० days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team for assistance to be provided under NDRF.
	अ) सार्वजनिक क्षेत्रातील जमा झालेला कचरा व ढिगारे उचलणे.	राज्य कार्यकारी समितीने काम सुरु झाल्याच्या दिवसापासून कामावर झालेला प्रत्यक्ष खर्च निर्धारित केल्याप्रमाणे ३० दिवसांच्या आंत राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून उपलब्ध करून देण्यात यावा तसेच राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून देय असल्यास केंद्रीय पथकाने शहानिशा केल्याप्रमाणे मदत उपलब्ध करून देण्यात यावी.
	b) Draining off flood water in affected areas.	As per actual cost within ३० days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team (in case of NDRF.)
	ब) पूरग्रस्त बाधित क्षेत्रातून पाण्याचा निचरा करण्याबाबत	राज्य कार्यकारी समितीने प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे गरजेनुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीतून देय असल्यास) ३० दिवसांपर्यंत व दुष्काळजन्य परिस्थितीत सदर मुदत ९० दिवसांपर्यंत वाढविता येईल.
	c) Disposal of dead bodies/ Carcasses	As per actual, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central team (in case of NDRF)
	क) मृत देहांची विल्हेवाट लावणे	राज्य कार्यकारी समितीने प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे गरजेनुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीतून देय असल्यास) अनुज्ञेय राहील.
५	AGRICULTURE कृषी विषयक	
	i)	Assistance to small and marginal farmers लहान व सीमांतिक (अल्प व अत्यल्प) शेतकऱ्यांना मदत
		Assistance for land and other loss शेतजमिन व इतर नुकसानीसाठी अर्थसहाय्य
	a) De-silting of agricultural land (where thickness of sand/ sit deposit is	Rs. ८,१००/- per hectare for each item.

	more than ३", to be certified by the competent authority of the State Government)	
	अ) शेत जमिनीवरील वाळूचा/गाळाचा/मातीचा थर ३ इंचापेक्षा अधिक जमा झाल्याचे, राज्य शासनाच्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याने प्रमाणित करणे आवश्यक	प्रत्येक बाबीकरिता रु.८,१००/- प्रतिहेक्टर
	b) Removal of debris on agriculture land in hilly areas.	(Subject to the condition that no other assistance/ subsidy has been availed of by/ is eligible to the beneficiary under any other Government Scheme.)
	c) De-silting / Restoration/ Repair of fish farms.	
	ब) डोंगराळ शेत जमिनीवरील मातीचा ढिगारा (मलबा) काढणे.	शासनाच्या इतर कोणत्याही योजनांमधून सबसिडी/ मदत घेतलेल्या लाभार्थ्याने, घेतलेली मदत वजा करून उर्वरित असलेली मदत अनुज्ञेय राहिल.
	क) मत्स्यशेती दुरुस्ती करणे/ मातीचा थर काढणे/ पूर्ववत करणे	
	d) Loss of substantial portion of land caused by landslide, avalanche, change of course of rivers.	Rs. २५,०००/- per hectare to only those small and marginal farmers whose ownership of the land is legitimate as per the revenue records.
	ड) दरड कोसळणे, जमीन खरडणे, खचणे व नदी पात्र/ प्रवाह बदलल्यामुळे शेत जमिनीचे नुकसान	महसूल अभिलेखानुसार शेत जमिनीचे मालक असलेल्या फक्त अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना रु.२५,०००/- प्रतिहेक्टर या दराने मदत अनुज्ञेय राहिल.
B.	Input subsidy (where crop loss is ५०% and above) निविष्टास्वरूपात मदत (५०% व त्यापेक्षा अधिक झालेल्या शेतीपिकाच्या नुकसानीसाठी)	
	a) For agriculture crops, horticulture crops and annual plantation crops.	Rs. ४,५००/- per ha. inrainfed areas and restricted to sown areas. Rs. ९,०००/- Per ha. in assured irrigated areas. subject to minimum assistance not less than Rs. ७५०/- and restricted to sown areas.
	अ) शेती पीके, फळ पीके आणि वार्षिक लागवडीची पीके	कोरडवाहू क्षेत्रासाठी रु.४,५००/- प्रति हेक्टरआणि पेरणी केलेल्या क्षेत्राच्या मर्यादेत. आश्वासित जलसिंचन योजनेखालील क्षेत्राकरिता रु.९,०००/- प्रतिहेक्टर, सदर मदत पेरणी केलेल्या क्षेत्राकरिताच अनुज्ञेय असून कमीत कमी रु.७५०/- असावी.
	b) Perennial crops	Rs.१२,०००/-ha. for all types of perennial crops subject to minimum assistance not less than Rs. १,५००/- and restricted to sown areas.
	ब) बहुवार्षिक पीके	बहुवार्षिक पिकांकरिता प्रतिहेक्टरी रु.१२०००/- सदर मदत पेरणी केलेल्या क्षेत्राकरिताच अनुज्ञेय असून कमीत कमी रु.१५००/- असावी.
	c) Sericulture	Rs. ३,२००/- Per ha. forEri. Mulberry Tussar. Rs. ४,०००/- per ha. forMuga.

	क) रेशीम उत्पादन	<ul style="list-style-type: none"> एरी, मलबेरी, टसर रेशमासाठी रु.३,२००/- प्रतिहेक्टर मुगा रेशमासाठी रु.४,०००/- प्रतिहेक्टर
(ii)	Input subsidy to farmers other than small and marginal farmers	<ul style="list-style-type: none"> Rs.४,५००/- per hectare in rainfed areas and restricted to sown areas. Rs.९,०००/- per hectare for areas under assured irrigation and restricted to sown areas. Rs.१२,०००/- per hectare for all types of perennial crops and restricted to sown areas. <p>१२) Assistance may be provided where crop loss is ५०% and above, subject to a ceiling of १ ha. per farmer and upto २ ha. per farmer in case of successive calamities irrespective of the size of holding being large.</p>
(ii)	अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यां व्यतिरिक्त इतर शेतकऱ्यांना निविष्टा अनुदान	<p>कोरडवाहू क्षेत्रासाठी रु.४,५००/- प्रतिहेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत.</p> <ul style="list-style-type: none"> आश्वासित जलसिंचन योजनेखालील क्षेत्राकरिता रु.९,०००/- प्रतिहेक्टर पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. <p>सर्व प्रकारच्या बहुवार्षिक पिकांकरिता रु.१२,०००/- प्रतिहेक्टर पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत.</p> <p>१३) ५०% अथवा त्यापेक्षा अधिक शेती पिकांचे नुकसान झाल्यास १ हेक्टरच्या मर्यादेपर्यंत मदत अनुज्ञेय असेल. तसेच सलगपणे आपत्ती आल्यास क्षेत्र विचारात न घेता २ हेक्टरच्या मर्यादेपर्यंत मदत अनुज्ञेय असेल.</p>

६. ANIMAL HUSBANDARY : ASSISTANCE TO SMALL AND MARGINAL FARMERS

पशुसंवर्धनाच्या नुकसानीकरिता अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना सहाय्य

i)	Replacement of milch animals, draught animals or animals used for haulage.	<ul style="list-style-type: none"> Milch animals - <ul style="list-style-type: none"> Rs. १६,४००/- Buffalo/ cow/ camel/ yak etc. Rs. १,६५०/- sheep/ Goat. Draught animals- <ul style="list-style-type: none"> Rs. १५,०००/- Camel/ horse/ bullock, etc. Rs.१०,०००/- calf/ Donkey/ Pony/ Mule The assistance may be restricted for the actual loss of economically productive animals and will be subject to a ceiling of १ large milch animal or ४ small milch animals or १ large draught animal or २ small draught animals per household irrespective of whether a household has lost a larger number of animals. (The loss is to be certified by the Competent Authority designated by the State Government).
----	--	---

		<p>Poultry :-</p> <p>Poultry @ ३७/- per bird subject to a ceiling of assistance of Rs.४००/- per beneficiary household. The death of the poultry birds should be on account of a natural calamity.</p> <p>Note :- Relief under these norms is not eligible if the assistance is available from any other Government Scheme, e.g. loss of birds due to Avian Influenza or any other diseases for which the Department of Animal Husbandry has a separate scheme for compensating the poultry owners.</p>
	<p>i) दुधाळ जनावरे ,अवर्षण क्षेत्रातील जनावरे किंवा माल वाहतूकीसाठी वापरलेल्या जनावरांच्या ऐवजी दुसरी जनावरे देणे</p>	<ul style="list-style-type: none"> दुधाळ जनावरे :- रु. १६४००- म्हैस/ गाय/ चंट /याक इत्यादीरु. १६५०- मेंढी / बकरी ओढकाम करणारी जनावरे :- रु.१५००० - चंट/ घोडा/ बैल इत्यादी <p>रु. १०००० - वासरु / गाढव / शिंगरु/खेचर जरी एखाद्या घरातील जनावरे मोठ्या संख्येने मृत झाली असतील तरी मदत आर्थिकदृष्ट्या मदत ही फक्त उत्पादनक्षम जनावरांपुरती मर्यादीत ठेवावी व एक मोठे दुधाळ जनावर, किंवा ४ छोटी दुधाळ जनावरे किंवा दुष्काळी क्षेत्रातील १ मोठे जनावर किंवा दुष्काळी क्षेत्रातील २ लहान जनावरे प्रतिकुटुंब या मर्यादेत असावी.</p> <p>कुक्कुटपालन :- कोंबड्या रु.३७ प्रती कोंबडी, रु.४०० प्रती कुटुंबच्या मर्यादेत.कोंबड्यांचा मृत्यु हा नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेला असणे आवश्यक.</p> <p>टीप :- अन्य कोणत्याही शासकीय योजनेखाली मदत उपलब्ध असेल तर या निकषांतर्गत मदत अनुज्ञेय असणार नाही. उदा.पक्षांमधील हिवताप किंवा तत्सम रोग यासाठी पशुसंवर्धन विभागाच्या स्वतंत्र योजनेखाली मदत देण्यात येते.</p>
	<p>ii) Provision of fodder/feed concentrateincluding water supply and medicine in cattle camps.</p>	<p>Large animals- Rs. ५०/- per day.</p> <p>Small animals- Rs.२५/- per day.</p> <p>Period for providing relief will be as per assessment of the state Executive Committee (SEC) and the Central Team (in case of NDRF) The default period for assistance will be upto ३० days. Which may be extended upto ६० days in the first instance and in case of severe drought up to ९० days. Based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census and subject to the certificate by the competent authority about the requirement of medicine and vaccine being calamity related.</p>

	ii) जनावरांच्या छावण्यासाठी चारा/ पाणी, पशुखाद्य आणि औषधे उपलब्ध करून देणे	<p>मोठे जनावरे रु.५०/- प्रतिदिन छोटे जनावरे रु.२५/- प्रतिदिन</p> <p>मदतीबाबतचा कालावधी हा राज्य कार्यकारी समितीने (SEC) आणि केंद्रीय पथकाने (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी संदर्भात केलेल्या मुल्यांकनावर राहिल) सहाय्य देण्याबाबत कसूर केलेला कालावधी ३० दिवसापर्यंत राहिल. सदर कालावधी प्रथमतः ६० दिवसाकरीता व तीव्र दुष्काळ परिस्थितीसाठी ९० दिवसाकरीता वाढविता येईल. याबाबत राज्य कार्यकारी समितीने (SEC) गरजेनुसार निश्चित केलेले आणि केंद्रीय पथकाने (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) शिफारस केलेले अंदाज हे पशुगणनेशी सुसंगत आणि सक्षम प्राधिका-यांने औषधी, लसीचा पुरवठा नैसर्गिक आपत्तीशी निगडित असल्याचे प्रमाणित करण्याच्या अधीन.</p>
	iii) Transport of fodder to cattle outside cattle camps	As per actual cost of transport, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census.
	iii) छावणीतील जनावरां व्यतिरिक्त इतर बाहेरील जनावरांसाठी चारा वाहतूक	राज्य कार्यकारी समितीने निश्चित केल्याप्रमाणे प्रत्यक्ष खर्चा एवढे आणि केंद्रीय पथकाने शिफारस केल्याप्रमाणे (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) पशुधनाच्या संख्येशी सुसंगत
७	FISHERY मत्स्य व्यवसाय	
	<p>i) Assistance to Fisherman for repair/replacement of boats, nets-damaged or lost.</p> <p>१५) -- Boat</p> <p>१६) -- Dugout-Canoe</p> <p>१७) -- Catamaran</p> <p>१८) -- net</p> <p>(This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity, under any other Government Scheme.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rs.३,०००/- for repair of partially damaged boats only. Rs.१,५००/- for repair of partially damaged net Rs. ७,०००/- for replacement of fully damaged boats. Rs.१,८५०/- for replacement of fully damaged net.
	<p>i)मत्स्य व्यावसायिकांना बोटीची दुरुस्ती, जाळी यासाठी मदत</p> <p>-बोट</p> <p>-होडी</p> <p>-यांत्रिकी बोट</p> <p>-जाळी</p>	<ul style="list-style-type: none"> रु.३,०००/- बोटीची अंशतः दुरुस्तीसाठी रु.१,५००/- अंशतः बाधित झालेल्या जाळ्यांच्या दुरुस्तीसाठी रु.७०००/- पूर्णतः नष्ट झालेल्या बोटींकरिता रु.१,८५०/- पूर्णतः नष्ट झालेल्या जाळ्यांसाठी

	(आपत्तीप्रसंगी शासनाच्या अन्य कोणत्याही योजनेखाली अनुदान/ मदत घेतली असल्यास सदर मदत अनुज्ञेय असणार नाही)	
	i) Input subsidy for fish seed farm.	Rs.६,००० per hectare.(This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity, under any other Government Scheme, except the one time subsidy provided under the Scheme of Department of Animals; Husbandry, Dairying and Fisheries, Ministry of Agriculture)
	ii) मत्स्यबीज शेतीसाठी निविष्ठा मदत	रु.६०००/- प्रति हेक्टर (पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्योत्पादन विभाग, कृषी मंत्रालय यांच्या योजनेनुसार एकदा दिलेल्या अनुदाना व्यतिरिक्त, आपत्तीप्रसंगी दुसऱ्या कोणत्याही शासनाच्या कोणत्याही योजनेखाली अनुदान/ मदत घेतली असल्यास मदत अनुज्ञेय नाही.)
८	HANDICRAFT/HANDLOOM- ASSISTANCE TO ARTISANS	
	हस्तकला/हातमाग- कारागीरांना मदत	
	i) For replacement of damaged tools/ equipment	Rs. ३००० per artisan for equipments. • Subject to certification by the competent authority designated by the Government about damage and its replacement.
	i) खराब झालेल्या सयंत्रांच्या दुरुस्ती किंवा नुतनीकरणासाठी	रु. ३०००/- प्रति कारागीर सयंत्रांसाठी • राज्य शासनाने निदेशित केलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने सयंत्रांचे नादुरुस्ती व नुतनीकरण प्रमाणित केल्यावर
	ii) For loss of raw material/ goods in process/ finished goods.	Rs. ३००० per artisan for raw material. • Subject to certification by the competent authority designated by the State Government about loss and its replacement.
	ii) कच्चा माल /उत्पादनाच्या प्रक्रियेत माल व तयार असलेल्या मालाच्या नुकसानीसाठी	रु. ३०००/- प्रति कारागीर कच्च्या मालासाठी • राज्य शासनाने निदेशित केलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने सयंत्रांचे नादुरुस्ती व नुतनीकरण प्रमाणित केल्यावर
९	HOUSINGगृहनिर्माण	
	a) Fully damaged/ destroyed houses.	
	i) Pucca house	Rs.७०,०००/- per house
	ii) Kutcha house	Rs.१५,०००/- per house
	अ) पूर्णतः नष्ट/ पडझड झालेली घरे	
	i) पक्की घरे	रु.३५,०००/- प्रति घर
	ii) कच्ची घरे	रु.१५,०००/- प्रति घर
	b) Severely damaged houses	
	i) Pucca house	Rs.६,३००/- per house
	ii) Kutcha house	Rs.३,२००/- per house

	ब) मोठ्या प्रमाणावर पडझड झालेली घरे	
	i) पक्की घरे	रु.६,३००/- प्रति घर
	ii) कच्ची घरे	रु.३,२००/- प्रति घर
	c) Partially Damaged House—both pucca/kutcha (other than huts) where the damage is at least १५%	Rs.१,९००/- per house.
	क) अंशतः पडझड झालेली घरे - किमान १५% पडझड झालेल्या पक्क्या व कच्च्या घरांसाठी (झोपड्या वगळून)	रु.१,९००/- प्रति घर
	d) Damaged/ destroyed huts.	Rs.२,५००/- per hut, (Hut means temporary, make shift unit, inferior to Kutcha house made of thatch, mud, plastic sheets etc. traditionally recognized as hut by the State/ District authorities.) Note:- The damaged house should be an authorised construction duly certified by the Competent Authority of the State Government.
	ड) पडझड/ नष्ट झालेल्या झोपड्या	रु. २,५००/- प्रति झोपडी (झोपडी म्हणजे तात्पुरते काम चलावू झोपडे, कच्च्या घरापेक्षा तकलादू, झावळ्या, माती, प्लास्टिक इत्यादीपासून तयार केलेले राज्य व जिल्हा स्तरीय अधिकाऱ्यांनी झोपडे म्हणून प्रमाणित केलेले)
	e) Cattle shed attached with house.	Rs.१,२५०/- per shed.
	इ) घराला जोडून असलेला गोठा	रु.१,२५०/- प्रति गोठा
१०.	INFRASTRUCTURE पायाभूत सुविधा	
	Repair/ restoration (of immediate nature) of damaged infrastructure. (१) Roads & bridges (२) Drinking Water Supply Works, (३) Irrigation, (४) Power (only limited to immediate restoration of electricity supply in the affected areas.) (५) Schools, (६) Primary Health Centers, (७) Community assets owned by Panchayat. Sectors such as Telecommunication and Power (except immediate restoration of power supply), which generate their own revenues and also undertake immediate repair/ restoration works from their own funds/ resources, are excluded.	Activities of immediate nature: Illustrative lists of activities which may be considered as works of an immediate nature are given in the enclosed Appendix. Assessment of requirements: Based on assessment of need, as per States' costs/ rates/ schedules for repair, by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF). १९) As regards repair of roads, due consideration shall be given to Norms for Maintenance of Roads in India, २००९, as amended from time to time, for repairs of roads affected by heavy rains/ floods, cyclone, landslide, sand dunes, etc. to restore traffic. For reference these norms are • Normal and Urban areas: upto १५% of the total of Ordinary Repair (OR) and Periodical Repair (PR) • Hills : upto २०% of total of OR and PR. Note : States shall first use its provision under the budget for regular maintenance and repair.

१०.	<p>बाधित झालेल्या मुलभूत सुविधांची तातडीच्या स्वरुपाची दुरुस्ती किंवा नुतनीकरण</p> <p>(१) रस्ते व पूल, (२) पाणी पुरवठा योजना, (३) सिंचन व्यवस्था, (४) वीज पुरवठा (बाधित क्षेत्रात तातडीने वीज पुरवठा सुरु करण्यासाठी) (५) शाळा, (६) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे, (७) पंचायतीच्या मालकीची सामाजिक मालमत्ता</p> <p>दूरसंचार व्यवस्था व वीज निर्माण करणा-या व त्यापासून महसूल मिळविणाऱ्या व स्वतःच्या निधीतून तातडीची दुरुस्ती व पुनर्स्थापनेची कामे करणारी भाग वगळावेत (बाधित क्षेत्रात तातडीने वीज पुरवठा सुरु करण्यासाठी)</p>	<p>तातडीची स्वरुपाची कामे :-सोबतच्या परिशिष्टात कोणती कामे तातडीची स्वरुपात समजावी याची नमुना यादी दिली आहे.</p> <p>आवश्यकतेबाबत अंदाज घेणे :-राज्य कार्यकारी समितीने किंमत/दर/दुरुस्तीचा कालावधी निर्धारित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती निधीच्या अनुषंगाने)</p> <p>अतिवृष्टी, पूर, वादळ, दरड कोसळणे, वाळूच्या टेकड्या इत्यादीमुळे बाधित झालेल्या रस्त्यांची दळणवळण पुनःस्थापित करण्यासाठी दुरुस्ती यासाठी, भारतातील रस्ते दुरुस्ती २००१ यामध्ये विहित केलेल्या व वेळोवेळी दुरुस्ती करण्यात आलेल्या अटी व शर्ती विचारात घ्याव्यात. संदर्भासाठी हे निकष खालीलप्रमाणे आहेत:-</p> <ul style="list-style-type: none"> सर्वसाधारण व नागरी भागांसाठी:- सर्वसाधारण दुरुस्तीच्या व ठराविक कालखंडा नंतर दुरुस्तीच्या रकमेच्या १५% टेकड्या:- सर्वसाधारण दुरुस्तीच्या व ठराविक कालखंडा नंतर दुरुस्तीच्या रकमेच्या २०% <p>टीप :- राज्यांनी त्यांच्या अंदाज पत्रकातील नियमित देखभाल दुरुस्तीसाठी केलेल्या तरतुदीचा प्रथम वापर करावा.</p>
११	PROCUREMENTपुरवठा	
	Procurement of essential search, rescue and evacuation equipments including communication equipments, etc. for response to disaster.	<ul style="list-style-type: none"> Expenditure is to be incurred from SDRF only (and not from NDRF), as assessed by the State Executive Committee (SEC). The total expenditure on this items should not exceed ५% of the annual allocation of the SDRF.
११	आपत्तीला प्रतिसाद देण्यासाठी तसेच शोध कार्य, बचाव कार्य, स्थलांतरण इत्यादींसाठी लागणारी उपकरणे व दळणवळणाची साधने	<ul style="list-style-type: none"> राज्य कार्यकारी समितीने निर्धारित केल्यानुसार राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधूनच खर्च करावा. (सदर खर्च राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीतून अनुज्ञेय नाही.) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या एकूण वार्षिक तरतुदीच्या ५% पेक्षा जास्त रक्कम या बाबीवर खर्च करू नये.